

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Lausuntopyyntö

2. Strategian lähtökohdat

Opetushallitus lausuu kansallisesta luonnon monimuotoisuusstrategiasta 2035 seuraavaa.

Kiitämme lausuntopyynnöstä ja toteamme kasvatuksen ja koulutuksen roolin merkittäväksi etenkin luonto- ja kestävyysosaamisen lisäämisessä, lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamisessa sekä luontosuhteen ja luonnon virkistyskäytön ja siten terveydenedistämisen vahvistamisessa.

3.1 ja 3.2 Päätaivoite ja tarkemmat tavoitteet

-

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

-

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

-

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

3.5.5 Osallistuminen luontoa koskevaan päätöksentekoon

Erityistä huomiota vaatii sellaisten ihmisryhmien näkökulmien huomiointi, jotka eivät itse pysty osallistumaan päätöksentekoon. -> Tähän joukkoon kuuluvat esimerkiksi alaikäiset lapset ja nuoret joiden osallisuutta tulee vahvistaa sekä varmistaa osallisuuden kokemus ja oppiminen.

Opetushallitus puoltaa näkemystä, että heikosti edustettujen ryhmien, kuten saamelaiden, lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia on parannettava. Lasten ja nuorten osallistumista tulee tukea ja resursoida, jotta heidän näkemyksensä, kykynsä ja innovaationsa tulevat huomioiduksi strategioiden ja tavoitteiden laatimisessa ja toteuttamisessa, esimerkiksi osallistamalla nuorisodelegaatteja

suunnitteluun ja päätöksentekoon. Lasten ja nuorten ilmaisemia huolia luonnon tilasta ja heidän omaehtoisia näkemyksiään luontokatoa koskien tulee ottaa käsittelyyn päätöksenteossa myös ilman, että heitä vaaditaan kanavoimaan ääntään kuntien ja valtion muodollisiin vaikuttamistapoihin.

Lapsille ja nuorille tulee tarjota oppimiskokemuksia vaikutusmahdollisuuksista ja siten vahvistaa kestävyysosaamista ja demogratiaosaamista. Koulut ovat osa kuntien oppivaayhteisöä, jossa tavoitetaan lapset ja nuoret ja heidän näkemyksiään ja mielipiteitään voidaan kuulla.

3.5.6 Yksityinen ja julkinen rahoitus

Edellisen toimintakauden arvioinnin mukaan luontokadon pysäyttämiseen kohdistunut rahoitus on ollut riittämätöntä kaikilla hallinnon sektoreilla, rahoituksen tulee olla riittävää ja kohdennettua eri hallinnonaloille. Kasvatuksessa ja koulutuksessa tulee huomioida erityisesti riittävä luonto-osaaminen ja kestävyysosaamisen, luontosuhteen vahvistaminen sekä lasten ja nuorten osallistamisen mahdollistaminen.

3.5.9 Luontosuhde, hyvinvointi ja terveys

Lausunnossa mainittua luonnon terveys- ja hyvinvointihyötyjä koskevaa tietoa on lisättävä ja sitä on integroitava sosiaali- ja terveysalan käytäntöihin sekä päätöksenteon lisäksi kasvatuksen ja koulutuksen alojen päätöksentekoon. Koulu on keskeinen eri toimijoiden toimintaympäristö, jossa huomioidaan lasten kokonaisvaltainen kehitysympäristö, joka koostuu koulunkäynnin lisäksi vapaa-ajasta. Ulkona oppimisen ja luonnossa vietetyn ajan merkitystä tulee vahvistaa kasvatuksessa ja koulutuksessa terveyden edistämiseksi sekä varmistaa säännöllinen luonnossa liikkuminen on mahdollista kaikille koulun sijainnista ja tulotasosta riippumatta.

3.6 Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

-

3.7 Suomi maailmalla

-

Muita huomioita luonnoksesta

4.3.3 Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Strategia tavoittelee, että jokaisella suomalaisella on arjessaan pääsy monimuotoiseen luontoon. Tavoite mahdollistaisi usein toistuvan luontokosketuksen ja tavoitteen myönteiset terveysvaikutukset kohdistuvat etenkin lapsiin, vanhuksiin ja muihin, joiden liikkuminen arjessa on maantieteellisesti rajatumpaa. Tavoitteella olisi täten myös tasa-arvoistava vaikutus. Opetushallitus näkee, että tämä tavoite on vahvasti myös kasvatusta ja koulutusta ohjaava tavoite. Opetus- ja kulttuuri ministeriön hallinnonalan osallistuminen tähän ja muihin keskeisiin strategia tavoitteisiin on siten huomioitava jatkossa yhä vahvemmin ja varmistettava poikkihallinnollinen yhteistyö kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti.

4.4 Mahdolliset valtioiden rajat ylittävät vaikutukset

Strategia pyrkii myös aikaansaamaan luonnon monimuotoisuusvaikutuksia Suomen rajojen ulkopuolella. Strategiaan sisältyy tavoite vastuullisuuskriteerien toteutuksesta. Nämä vastuullisuuskriteerit luonnonmonimuotoisuuteen liittyen tulee huomioida yhä vahvemmin kasvatuksen- ja koulutuksen kansainvälistymistoiminnassa.

4.5 Johtopäätökset

Kokonaisuutena luonnonmonimuotoisuuden strategian toteutuminen tarvitsee yhteiskunnassa luonto-osaamisen lisäämistä eri sektoreilla sekä lopulta hyväksytyt strategian hyvää jalkauttamista poikkihallinnollisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla on merkittävä rooli osaamisen lisäämisessä strategian toimeenpanossa. Strategian vaikutusten suuruus riippuu siitä, kuinka yleisellä tasolla kirjatut tavoitteet konkretisoituvat strategian toimintaohjelman laatimisen kautta ja kuinka eri tahot, julkishallinnosta kansalaisiin sitoutuvat strategian toimeenpanoon ja kuinka strategian toimeenpanossa onnistutaan. Opetushallitus näkee tarpeelliseksi olla mukana pohtimassa strategian toimintaohjelman laatimista poikkihallinnollisen yhteistyön vahvistamiseksi ja kasvatuksen ja koulutuksen roolin konkretisoimiseksi. Kestävyys- ja luonto-osaamisen nosto yhteiskunnallisesti on merkittävässä roolissa strategian toteutumisen kannalta.

Suomela Helena
Opetushallitus